

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy óra 60 K Félévre 340 K
 Negyedévre 170 K Egész évre 660 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 3 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Felelős főszerkesztő: Dr Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM.
INTERURBAN TELEFON: 3-48 SZÁM.

A karlista puccs részletei a Ház előtt

Gaál Gaszton elnök 10 órakor nyitotta meg az ülést.

Szmr csányi György a külügyi bizottság elnöke előterjesztéssel a külügyi bizottság jelentését, amely az Egyesült Államokkal kötött békeszerződés becikkelyezéséről szól.

Gaál elnök felolvassa Beniczky képviselőtől kapott levelét, amely szerint a mentelmi ügyek tárgyalásánál való megjelenését kéri, amelyet Rubinek István tegnapi beszéde után, amely hemzseg a valótlanságoktól, nem kéri, hanem követeli az elnök tőle, hogy a szükséges intézkedéseket tegye. Annival is inkább, mert nyert értesülése szerint Lorentz százados vallomása teljesen meghamisítva került a Ház elé.

Gaál elnök: Nekem, mint elnöknek a házszabályok semmi módot nem adnak arra, hogy ebben a kérdésben bármilyen intézkedést is megtehessek. Az intézkedés a nemzetgyűlés joga, amelynél fogva ezt a levelet a javaslatlalt kapcsolatosan lehet tárgyalni.

Rassai Karoly: Kérem a nemzetgyűlést, méltóztassék utasítani a kormányt, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket aziránt, hogy Beniczky Ödön képviselő a Házban megjelenhessen.

Gaál elnök: Én nem elnöki prozopicitót tettem, hanem csak azt, amit a házszabályok előírtak.

Az első felszólalónak alkalma lesz a levéllel kapcsolatban prozopicitót tenni.

A kisebbségi vélemény e öterjesztése

Somogyi István a mentelmi bizottság kisebbségi véleményének előadója emelkedett ezután szólásra: Rubinek István a mentelmi bizottság többségi véleményének előadója tegnap azt mondotta, hogy a mentelmi jog, mint minden államnak, ugy a magyar államnak is fontos alkotmányos biztosítékát képezi. A mentelmi jog nem a személy, hanem a törvényhozás privilégiuma. A mentelmi jogot stabilis bázison állva nem lehet elsikkasztani pongyola kézzel. Azt sértetlenül kell az utódoknak átadni, ahogy azt elődeinktől megkaptuk. Ezután a mentelmi bizottság többségi véleményével foglalkozik. A főügyesség átirata mindjárt az elején ellentétben van a nyomozás adatainak összességével. Kénytelen vagyok megállapítani, hogy a különböző adatok szerint a tényállást egészen különbözőképp állapítják meg.

Ezután felolvassa Binder ezredes és Lorentz százados vallomását. Majd így folytatja: Most pedig felolvassom a király magánitkaranak Borovicziny Aladárnak vallomását, amely egyes dolgokat egészen más színben tüntet fel. Vallomásában Borovicziny elmondja, hogy a nyáron Budapesten járt, Bethlennel beszélgetett és akkor a miniszterelnök egy teoretikus beszélgetés során azt mondotta, hogy a jogfolytonosság helyreállítása és a viszonyok

konzolidációja szempontjából legcélszerűbb volna, ha a király visszatérne az országba. (Nagy zaj.) Ezután az ügyel nem foglalkozott többet. Október 15-én parancsot kapott, hogy repülőgépet vegyen, amelyen a királyi pár Magyarországra visszatérjen. Zürichbe ment az Astra repülőgyárba és ott vett egy gépet, de az arát 50 ezer frankot a berlini magyar követséghez fizette be. Én azt hittem — mondja vallomásában — hogy Ófelsége visszatérése a magyar hatóságok intézkedéseivel függ össze és épen ezért fizettem a gép arát a berlini követségen.

Tudomása szerint miniszteri kinevezés és eskütétel nem volt. Ismerteti a király áprilisi itt tartózkodási alatti dolgokat. Megemlíti, hogy több ízben jelentés érkezett arról, hogy Csehország és Jugoszlávia mozgósítását meg fogják akadályozni. Hogy kiktől származtak ezek a jelentések, azt nem adhatja elő.

Somogyi István megállapítja, hogy a vallomásokból kitűnik, hogy eskütétel nem volt. Miniszteri listák voltak ugyan forgalomban, de kinevezésre csak akkor került volna a sor, ha a király Budapestre jött volna. Borovicziny, minthogy a király magánitkára volt, az eseményeket közvetlen közelből szemlélte és így adatait hiteleseknek kell tartani.

A karlisták előkészítő akciói

Ezután Gratz Gusztáv volt külügyminiszter vallomásának felolvasására tér át. Gratz előrebocsátja, hogy vissza kell menni a husvétii eseményekig és a szombathelyi tartózkodásra is ki kell terjeszkednie. Azokban a megbeszélésekben, amelyeket a királlyal a husvétii eseményekről folytatott, alkalma volt tapasztalni, hogy a király felfogása az, hogy a magyar kormány és a kormányzati tényezők fordulalmi alapra helyezkedtek. Én ezt a felfogást — mondja Gratz — osztottam és ki jelentettem, hogy le fogom vonni a konzekvenciát és lemondok miniszteri állásomról. Ófelsége ezt helyeslőleg tudomásul vette.

Egyidejűleg lemondásommal bejelentettem, hogy minden politikai ténykedéstől vissza akarok vonulni. Az utóbbi szándékomban megakadályozott egy királyi kézirat, amelyet április 15-én kaptam kézhez a király szóbeli üzenetével, amelyben felkért arra, hogy vegyem át a királyi képviselőtét itten. Minthogy tartottam attól, hogy Ófelsége ugyanazoknak a külföldi köröknek és tényezőknek biztatására, akik a husvétii eseményeket is elősegítették és előidézték, esetleg újból elhamarkodott akcióra gondol, ezért a király és a nemzet szempont-

jából aggályosnak tartottam, hogy ettől a megbizástól visszalépjek. Hivatkoztam az elhamarkodott husvétii akcióra. Gratz kijelentette, hogy ha Ófelsége elhamarkodott akcióra nem gondol, akkor a megbizást elvállalja. Áprilisi magatartásomat a király megbizása határozta meg. Semmiféle politikai mozgalomban nem vettem részt. Igyekeztem a király érdekeit az ország érdekeivel összhangba hozni.

— A vállalt megbizás folytán április 19-én lejöttem Budapestre, ahol 30-ig tartózkodtam és Bethlen gróffal, valamint több más királyhi politikussal beszélgettem. Írásbeli memorandumot adtam át a miniszterelnöknek, amely szerint ugy az ország, mint az összes kormányzati tényezők érdeke megkivánja, hogy a kormány és a király között az ellentéteket elsimítsuk. Május elején értesítést kaptam arról, hogy Ófelsége tudomásul vette tárgyalásaimat és így az *elleges elhamarkodott akciók vesztélye elsimult*. Julius 2-án visszajöttem Budapestre és 10-ikéig voltam itt. Közben Svájból arról értesültem, hogy a király a husvétii események fejleményeit nyugtalanul várja és bizonyos külföldi körök folytán arra beszélik reá, hogy térjen vissza Magyarországra és a trónra

való lépésével faite accomplie elé állítsa az országot.

— Budapesten arról győződtem meg, hogy áprilisi memorandumomban megjelölt irányban semmi sem történt. Ekkor új szálakat igyekeztem szőni a király és a kormányzati tényezők között. Figyelmeztettem a miniszterelnököt, hogy nagyobb fontosságot tulajdonítson a dolgoknak, mert *ha a király és az ország közötti viszony nem változik meg, a husvétii események megismétlődéséről lehet tartani*. A viszonyok javulásától várja a király bizalmának megerősödését és mentalitásának megváltoztatását abban a tekintetben, hogy elhamarkodott akcióra nem gondol.

— A kormány tudtával június 20-án elutaztam Budapestről Svájcba és 22-én, valamint 24-én kihallgatáson voltam a királlyal. Kifejtettem előtte felfogásomat, amely szerint a király és a kormányzat között összeköttetést kell létesíteni és hangoztattam, hogy *a király visszatérése csak a magyar kormány tudtával történhetik*. Utolsó kihallgatásom alkalmával Ófelsége közölte velem, hogy álláspontomat teljesen osztja és javaslataimat is elfogadja. Egyben felhatalmazott arra, hogy bizonyos információkat közöljek a külügyminiszteriummal. A királynak csupán a magyar kormány magatartása nem tetszett, abban a tekintetben, hogy detektivekkel figyelteti. Mivel Ófelsége kételkedett abban, hogy továbbra is Svájcban maradhat-e, július 30-án Motta svájci szövetségi tanácsossal, az akkori külügyminiszterrel megbeszélést tartottam és biztosítékokat nyertem, hogy Károly király ott tartózkodása elé Svájc akadályokat nem gördít. Július 28-án lejöttem Budapestre, ahol ajánlottam a kormánynak a királlyal való nem hivatalos érintkezés felvételét. Kérdeztem Bethlent, hogy miért figyeltetik a királyt detektivekkel, mire Bethlentől azt a feleletet kaptam, hogy ő erről nem tud semmit. Augusztus 11-én érkeztem ismét Budapestre. Találkoztam Bethlennel és biztosítottam a miniszterelnököt, hogy a király augusztus végére egyáltalán *nem szándékozik bejönni az országba* és kértem a miniszterelnököt, hogy a már több ízben tárgyalt és megvitatott kérdésben *a király bejövételére vonatkozólag adjon pozitív választ*. Időközben többször tárgyaltam Andrássy Gyula gróffal és Rakovszky Istvánnal és augusztus 22-én közös megbeszélést tartottunk Svájcban. Megbeszélésünk eredményéről elutazásom után jelentéstem a királynak és kértem, hogy *az öndlő akcióról feltétlenül mondjon le*. Augusztus 25-én újabb felszólításra felkerestem IV. Károly királyt, majd visszatérve augusztus 28-án Bethlennel közöltem tapasztalataimat.

A kormány határozottan ellezte a restaurációt

— Amikor a Kormányzó levelét adta át, amely a királyhoz volt intézve, akkor kifejeztem a miniszterelnök előtt azt a véleményemet, hogy ez a levél nem alkalmas a király megnyugtására, mert a Kormányzónak előzetes kijelentései hiányzanak belőle és kértem Bethlen gróftól, hogy a levelet ne küldje el. Ő azonban ragaszkodott ehhez és ekkor lett világos a király előtt, amikor a levél tartalmát közöltem vele, hogy a kormány *határozottan ellene van*. Tapasztalataimról és benyomásaimról értesítettem Bethlen gróftól és Horthy Miklós öfelméltóságát, amely szerint *Ófelsége egyáltalán nem gondol a visszatérésre*.

— Október elején láttam, hogy a királyt bizonyos külföldi barátai befejezett tények elé

akarják állítani, én azonban akkor rábeszéltem a királyt, hogy mondjon le a visszatéréséről, mert az a felfogásom, hogy ha a kormány ezekben a kérdésekben is annyi jóakaratot mutatott volna, mint amennyit nyilatkozatában kifejtett, vagy ha a pécsi beszéd kellő időben történt volna, valószínű, hogy nem következett volna be az októberi kísérlet. — Szeptemberi svájci tartózkodásom alkalmával a király említette a kormányba való belépésem, de ez alkalommal azt a kijelentést tettem, hogy csak abban az esetben leszek hajlandó ezt vállalni, ha a kormány és a király között a jóviszony helyreáll és a király nem fogja a kormányt forradalmi alakulatnak tekinteni.

A királynak Magyarországra való megérkezéséről október 20-án értesültem, a fogadtatására *Rakovszkyval együtt Sopronba utaztam*. Ezután Gratz hosszasan vázolja a királlyal való találkozását, majd elmondja, hogy a kihallgatásra először Andrassy ment Rakovszkyval, majd ő reá került a sor. Egy tanácskozás alkalmával a király kijelentette, hogy uralkodói jogát át akarja venni és hogy meg van

győződve afelől, hogy Budpestre érkezésekor a királyi hatalmat neki át fogják adni.

Gratz a leghatározottabban tagadja, hogy Sopronban kinevezések történtek volna. Ilyen kinevezési kéziratot ő nem is kapott és a hűségkut sem tette le. A bel- és külpolitikai kérdéseket a király azokkal az urakkal kívánta megbeszélni, akiket az ügyek vezetésére már előre kiszemelt. Ezután elmondja a király Sopronból Budaörsig való utjának részleteit, amelynek folyamán kifejezésre jut az, hogy a király látva a budaörsi áldozatokat, maga volt azon, hogy a harc befejeződjék.

Ezután *Somogyi* Andrassy Gyula grófnak a királypuccsban való részvételére vonatkozó részt olvassa fel. Ezután felolvassa Fekete Eörsi Oszkárnak és Alexai repülőszázadosok vallomásának azon részét, amely szerint ők tudtak arról, hogy Andrassy Gyula gróf a király megérkezésekor egy alkalommal annak a véleményének adott kifejezést, hogy őt erről értesíteni kellett volna.

Elnök ezután 10 perc szünetet rendelt el.

Eskü a független Magyarország alkotmányára

Szünet után *Somogyi* István *Hegedüs* Pál altábornagy vallomását olvassa fel. *Hegedüs* beszámol arról, hogy miért esküdött hűséget *Öfelségének* és miért fogadta el *Öfelségétől* a kitüntetés és hogy miért lett kinevezve a csapatok parancsnokának. Majd elmondja, hogy amikor *Öfelsége* őt magához rendelte és bemutatatta a királynénak, a bemutatás e szavakkal történt: „*Hegedüs Pál* derék tábornokom”. Majd így folytatta: „Lehár báró a királynak Magyarországra való utazásának részleteit közölte velem és csak ekkor tudtam meg, hogy a király már reggel 4 óra óta Sopronban volt. Majd azt a kérdést intézte hozzám, hogy lettem-e a hűségkut, mire igenlő választ adtam.

Ez a momentum József királyi főherceg

A kisebbségi vélemény megokolása

Somogyi ezután kitért az eljárásnak arra a részére, amelyet a mentelmi bizottság folytatott le. Tegnap ugyanis azt mondta az előadó ur, hogy sem a mentelmi bizottságnak, sem a nemzetgyűlésnek nincs joga megállapítani azt, hogy vajon a képviselők illetékes bíróság által lettek-e kikérve, vagy sem.

Ez tulajdonképpen nem a mentelmi jog körébe vág, hanem az állampolgári jogba. Meg kell vizsgálni, hogy ezeket a képviselőket a gyorsított eljárás alá lehet-e vonni. Az én véleményem az, hogy a rendes bíróság elé kell vinni az ügyet és maguk az előzetes letartóztatásban levő képviselők sem tiltakoznak ez ellen. A többségi vélemény azt mondja, hogy állami érdek volt az, hogy a képviselőket előzetes letartóztatásba helyezték. Az én felfogásom ezzel ellentétben az, hogy állami érdek nem lehet egyoldalú, mert hiszen az is állami érdek, hogy a képviselők mentelmi joga érvényben legyen, különösen akkor, amikor a nemzetgyűlés egyesíti magában a magyar nemzet szuverénitását. Ha *Rakovszky*nak, *Andrassy* grófnak és *Gratz*nak letartóztatása indokolt

Beniczky nem jelenhetik meg a Ház előtt

Ezután *Kállay* Tibor pénzügyminiszter a közterhekről és a háborús vagyonválságról szóló törvényjavaslatot terjeszti be.

Gádl elnök bejelenti Kiss Menyékert képviselő mentelmi jogának megsértését. Kiadják a mentelmi bizottságnak.

Ezután az elnök napirendi indítványt tesz. Javasolja, hogy a Ház legközelebbi ülését hétfőn, december 12 én délelőtt 10 órakor tartsa, amelynek napirendjén szerepeljen az 1921-ik évi aug. 29-én az amerikai Egyesült Államokkal történt békeszerződés becikkelyezése, a mentelmi bizottság jelentése és a kormányprogramja feletti vita.

Az elnök napirendi javaslatához *Apponyi* Albert szól hozzá. Tekintettel arra, hogy miután *Beniczky* Ödön képviselő az elnökhöz intézett levelében kéri, hogy a Házban megjelenhessen, kéri, hogy az erről való döntés is napirendre tűzessék.

tábornagy *Öfelségének* tudomására jutott. *Öfelsége* értesült arról, hogy *Hegedüs* altábornagy kihallgatása alkalmával bizonyos beszélgetést adott elő, amelyet IV. Károly király övele folytatott. Miután *Hegedüs* tábornagy által *Öfelségének* tulajdonított ezen kijelentése nem fedi a valóságot, *Öfelsége* levélben tudomására hozta a mentelmi bizottságnak, hogy IV. Károly király 1918. november 2-án kelt 7476. számú távirata szerint megengedte, hogy a tisztikar Magyarország alkotmányára és függetlenségére az esküt letehesse. A királyi herceg tehát nem tehetette meg a *Hegedüs* által neki imputált kijelentést, mert 1918. november 2-án a királyi herceg *Öfelsége* határozottan tudta, hogy a király mit engedélyezett a tisztikarnak és *Hegedüssel* csak jóval később beszélt.

volt, nem érti, hogy miért történt meg *Beniczky* letartóztatása.

— Nekünk nem célunk, hogy megállapítsuk, hogy a lázadás esete forog-e fenn, vagy sem, hiszen maguk a képviselők is kívánják kiadatásukat, hanem a vita csupán a mentelmi jog körül forog. Az nincsen kimutatva, hogy a nevezett képviselők milyen bíróság elé kerüljenek. Hajlandó vagyok koncedálni az állami érdeket, hajlandó vagyok elismerni azt, hogy a kormány és az egyes hatóságok a legnagyobb jóhiszeműséggel tették meg intézkedéseiket, de kérdezem, hogy az előzetes letartóztatásban levő képviselők hat heti fogvatartás után szabadlábra lettek-e helyezve. A törvény világosan kimondja, hogy 48 órán belül előzetes letartóztatásba helyezni senkit sem lehet. Ennek véget kell vetni, különösen abban az időben, amikor a legválságosabb helyzetben van nemzetünk és ennek a megmaradt kis Magyarországnak szuverénitása ez a nemzetgyűlés és ez a nemzetgyűlés egyidejűleg garancia arra nézve, hogy ebben az országban az fog történni, amit a magyar nemzet kíván.

Tomcsányi Vilmos igazságügyminiszter röviden megindokolja *Apponyi* gróf kérelmének lehetetlenségét, amennyiben *Beniczky*nek ez a kihallgatása megtörténhetik az ügyesség előtt és ennek nincsen semmi akadály. Kéri, hogy az elnök napirendjét fogadják el.

Ezután *Vázsonyi* Vilmos kijelenti, hogy nagy súlyt fektet *Beniczky* Ödönnek a Házban való megjelenésére.

Tomcsányi igazságügyminiszter kifejti, hogy *Beniczky* nyilatkozhatott volna úgy is, hogy a nemzetgyűléshez egy levelet intéz és abban mondja el, amit akar. Ennek semmi akadály nem lehetett volna. (Nagy zaj az ellenzéken.)

Ezután a Ház 66 szóval, 47 ellenében az elnöki napirendi indítványt fogadja el. Az elnöki napirendi indítvány mellett szavaztak a keresztyénpártból Huszár Károly, Pekár Gyula, Nagy Pál (egri) Szádeczky Gyula, Kontra Aladár, Magyar Kázmér és Gömörey György.

A letartóztatott magyar állampolgárok

Szünet után *Ruppert* Rezső hosszú beszéddel tárgyalja a cenzura ügyét. Kéri a miniszterelnököt, van-e tudomása a kormánynak arról, hogy a cenzura nem engedi meg, hogy a nyilvános tárgyalások során elhangzott nyilatkozatokat közzé tegyék.

Kiadják a miniszterelnöknek.

Szmrecsányi György *Windischgraetz* Lajos hercegnek a cseheknek fogságából való kiszabadítása ügyében interpellálja meg a külügyminisztert. Megállapítja azt, hogy *Windischgraetz* Párisból jött hazafelé s miután iratai rendben voltak, a cseh hatóságok nem akarták Prágában letartóztatni, ezért Pozsonyba esalták el és ott elvették iratait, majd később Aranyosmaróton internálták, ahol mar két hét óta fogságban van. (Falkiditások: cseh pimaszság!) Ez az eljárása a cseh kormánynak a legdurvább inzultus a magyar kormánnyal szemben. Megállapítja azt, hogy a cseh demokráta köztársaság ezen eljárása a legalavalóbb és leghitványabb bánásmód úgy *Windischgraetz* herceggel szemben, mint a többi letartóztatásban levőkkel szemben, akiket ebben az időben szintén fogságba vetettek. A nemzetközi jog szerint szintén teljesen abszurd dolog a cseheknek ezen eljárása. Kérdést intéz a külügyminiszterhez, hogy történt-e intézkedés *Windischgraetz* herceg kiszabadítása érdekében és ha történt mikor volt és milyen eredménnyel végződött. Kéri a külügyminisztert, hajlandó-e retorzióval élni a Magyarországon tartózkodó csehekkel szemben.

Bánffy külügyminiszter válaszában megnyugtatta *Szmrecsányit*, hogy már több ízben lépést tett *Windischgraetz* kiszabadítása érdekében, valamint abban az időben Csehszágban letartóztatott magyar polgárok kiszabadítása ügyében, de mindezekig eredménytelenül. Most újabb erélyes fellépést fog tenni a nagyhatalmaknál, hogy *Windischgraetz* herceget, mint a többi magyar foglyot a csehek szabadon bocsássák.

Miután a Ház tudomásul vette a külügyminiszter válaszát, elnök az ülést 4 órakor rekesztette be.

Megszűnt a cenzura

Budapest, dec. 10. A minisztertanács f. hó 9-én megtartott ülésén elhatározta, hogy a sajtó kivételes ellenőrzését megszünteti és a miniszterközi sajtótájékoztató bizottságot ehhez képest feloszlatja. Az ide vonatkozó kormányrendeletet a hivatalos lap holnap reggeli száma közli és e szerint a hírfői lapok már a sajtótájékoztató bizottsághoz való bemutatás nélkülözésével jelenhetnek meg.

A kivételes hatalomról szóló rendelkezések közül, a minisztertanács határozata után mindössze három intézkedés maradt meg érvényben, és pedig: az időszakai sajtótermékeknek kormányrendelettel való betilthatásáról, a külföldi sajtótermékek kitilthatásáról és új lapok indításának kormányhatósági engedélyezéséről szóló rendelkezések. Egyébként a sajtó-jog terén az 1914-ik évi XIV. t.-c. rendelkezései irányadók.

Megkezdődött a nagy Karácsonyi vásár!

U. m. bőrkabát, szőrme- és gazdász-kabát hosszú fekete és színes téli kabát, legdivatosabb férfi, fiú és gyermekruhákat dus választékban legolcsóbb szabott árak mellett vásárolhat

GERŐ ERNŐNÉL DEBRECEN Piac-u. 69 (Megyeháza szemből)

Kis ház jökarban, 950 ö l telekkel konyhakertnek kiválóan alkalmas fekete agyagföld eladó. Nemes-utca 7. szám (Tócs kert.) Értekezhetni „Hajdúföld” szerkesztőségében délután 6 órakor.

A népszavazási terület átadása

Bécs, dec. 10. Bécsújhegyről jelentik: Ma délelőtt adják át formálisan a megszállott területet a tábornoki bizottságnak.

Ezzel eleget tesznek mindazoknak a formalitásoknak, amelyeknek a népszavazást meg kell előzniük.

Bécs, dec. 10. A MTI hírével kapcsolatban, amely szerint a népszavazás Sopronban december 14-én környékén pedig 16-án lesz, a „Telegraphen Korrespondenz Bureau“ beavatott helyről azt az értesítést kapta, hogy Bécsbe most valóban megérkezett az a jelen-

tés, amely a soproni szövetségközi tábornoki bizottságnak ilyen értelmű határozatáról szól. A szövetségközi csapatok december 8-án este csakugyan megjöttek Sopronba, azonban a magyar csapatok még mindeddig nem vonultak el.

Az osztrák kormány ezért kénytelen kijelenteni, hogy a kitűzött népszavazási időpontot nem tartja összeegyeztethetőnek a nagyköveti értekezlet ama határozatával, amelynek értelmében biztosítani kell a szavazás tisztaságát és pártatlanságát.

Megegyezési terv a mentelmi ügyekben

A mentelmi ügyek tárgyalása előrelátólag igénybe fog venni egy pár napot a nemzetgyűlésben. A mentelmi ügyekkel ugyanis az ellenzék szónokain kívül mindkét a kormányt támogató pártból is többen kívánnak felszólalni. A mai nap folyamán politikai körökben szóba-

került, hogy a mentelmi ügyekben, tekintettel arra, hogy az előadói hivatalos álláspont homlokegyenest ellenkezik a kisebbségi vélemény előadójának álláspontjával, valami megegyezés létesül, hogy ez a harc, amely az ellentéteket még jobban kiélesíti, végre megszűnjék.

A megegyezés még csak nagyon kezdetleges állapotban van

Rubinek István a mentelmi ügyek hivatalos előadója ezzel kapcsolatban a következőket mondotta:

A Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjának egyes tagjai részéről merült fel a megegyezés terve, de ezideig nem történt még semmi lépés és tárgyalás alapját meg nem is képezte ez ügy. Hogy van-e hajlandóság a többségben, illetőleg a kormányban annak elfogadására, azt nehéz megállapítani, mert a mentelmi jog szempontjából tekintve a dolgot, alkudozásnak nem igen van helye, legfeljebb arról lehet szó, hogy politikai rezonból szükséges valamilyen megegyezés létesülése. Ismét-

lem azonban, hogy ez csak kombináció és még komoly tárgyalások e tekintetben nem voltak.

Kérdést intéztünk ezután a szabadonbocsátást illetőleg, mire Rubinek István azt válaszolta, hogy e tekintetben, a bíróság van hivatva dönteni és fog is dönteni, közvetlenül a Ház határozata után.

A Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjában is megerősítették a Rubinek István által fentebb elmondottakat, amikor azt mondták, hogy a megegyezés még csak nagyon embrionális állapotban van és meg kell várni, hogyan alakul ki a helyzet a parlamentben a tárgyalás során.

A belső titkos tanácsosi eskü

A nemzetgyűlés mai ülésén az egyik szünet közben Vassonyi Vilmos beszéde közben kijelentette, hogy polgárember megtartja esküjét, tudniillik Gratzra gondolt, aki vallo-másában kijelentette, hogy a királynak tett esküjét megtartotta. Bethlen erre azt mondta: Hát méltóztassék meggyőződni róla, hogy én belső titkos tanácsos vagyok ugyan, de esküt nem tettem. Erre vonatkozóan politikai körökben azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a háború alatt szokásban volt, hogy

azok, akik titkos tanácsosi címet kaptak, egy formulát irtak alá, amelynek végén az a záradék volt, hogy alkalmas időben fogják letenni a titkos tanácsosi esküt. Ezt a formulát aláírva, az illető visszaküldte a kabinetirodába és ezzel tulajdonképpen a titkos tanácsosság el van intézve. A háború folyamán több esetben nem teheték le az esküt a körülmények miatt. Így többek között nem tette le Pallaviciny György, továbbá Ugron Gábor és Bethlen István sem.

Az ingatlanvagyonszállás befizetése

Budapest, dec. 10. A nemzetgyűlés egyesült pénzügyi és földmivélsügyi bizottsága ma tárgyalta Temesváry Imre képviselőnek az ingatlan vagyonszállásról szóló törvény egyes szakaszainak módosítására nézve benyújtott törvényjavaslatát.

Indítványozó visszavonta törvényjavaslatát, amellyel szemben a pénzügyminiszter, hogy a benyújtott javaslatban foglalt lényeges és sürgős törvényhozási intézkedéseket az indítványozó javaslatában a következő irányelvek szerint hajlandó a törvény keretein belül megvalósítani:

1. Az 1000 koronás buzaárban való fizetés határidejét 1922. január 15-ig meghosszabbítja.

2. Ezen kedvezményben részesül mindenki, aki december 7-től kezdve az egész vagyonszállásának legalább 80 százalékát készpénzben, felerészben hadikölcsönrel, vagy pénztárjeggyel, 20.000 koronánál kisebb vagyonszállásnál pénztári elismervénnyel, befizeti.

3. Aki nem akarja, vagy nem tudja egész vagyonszállásának 80 százalékát megfizetni, a jövő aratásig vagyonszállására fizetést teljesíteni nem tartozik és akkor természetesen az

akkori buzaárak szerint lesz majd köteles vagyonszállását, vagy annak egyharmad, esetleg egytizedtől részét megfizetni.

4. Aki eddig esetleg vagyonszállásának csak bizonyos részét fizette be, jogosítva van január 15-ig 1000 koronás buzaárban vagyonszállását teljesen vagy 80%-ig kiegyenlíteni.

5. Az egyszerre való fizetés eseteire a törvényben biztosított 5% levonáshoz ezeknek a fizetőknek is joguk van.

6. Akinek vagyonszállása 20.000 koronánál nem több, ezt a községi, vagy városi pénztárnál is fizetheti, míg nagyobb összeg csak a kir. állampénztárnál fizethető.

Ezen rendelkezés a hét folyamán felfüggesztés alatt fog közzé tétetni.

Az előadás a juhtenyésztés szakszerű fejlesztéséről, valamint termelvényeinek feldolgozásáról különös tekintettel a Hortobágyra, folyó hó 18-án (vasárnap) délelőtt fél 11 órakor, a „*Debreceni juhtartó gazdák egyesülete*“ a „*Polgári és Gazdakörben*“ tartatik meg. Az érdeklődőket ezután is hívja meg az egyesület elnöksége.

Ingatlan vagyonszállás fejében fizetendő buza árát a földmivélsügyi és pénzügyminiszter december hónapra szóló érvényes 2537 koronában állapította meg.

A buzaspekuláció

Lapunk e hó 4-iki számában egy, erős magyar fajszeretetről általánosan ismert és amellől mély, szociális gondolkozású kiváló debreceni gazda fenti cím alatt rövid, de erőteljes és ami fő, találóan igaz vonásokkal rajzolta meg a *nagyföld* ellenes szereplését.

Bár a cikkíró — Piskay Árpád ur — megemlíti a bankokat is, mégis eszmemenete *általánosságban* a nagyföld körül forog és rámutat arra, hogy ez a nagyföld amerikai mintára Csonka-Magyarországon is trösztök és kartellek alakjában szervezkedik és vagy felszívja magába a jövedelmező magántökeket, vagy (amelyik t. i. ellenáll, azt) tönkreteszti.

Igy lesz a nagyföld okozója — szerinte — a drágaságnak minden téren, ép azért a nagyföldnek ezt a szervezkedését Piskay ur letörni kívánja.

Legalább is köszönettel tartozik a társadalom Piskay urnak azért a férfias fellépéséért, hogy a gazdatársadalom nevében a nagyföldnek kárhóztos szervezkedését — hozzátehetjük: az egész termelő és fogyasztó társadalomnak felajánlásaként — szövegezte. A társadalomnak saját jól felfogott érdekében ezt a kérdést állandóan napirenden kell tartania. Társas körökben meg kell vitatni, egymást felvilágosítani és végeredményként meg kell szervezkednie a társadalomnak, mert elmondhatjuk, hogy a társadalomnak gazdasági téren megszervezkedésével támad fel a *történelmi*, vagy bukik el a *Csonka Magyarország*.

Piskay Árpád ur cikke több irányban hozzászólást követel.

Elsősorban is tüzetesen meg kell jelölni azt a *nagyföld*et, mely kartellek és trösztök alakjában közveszélyes a társadalomnak és amely nagyföld ellen szervezkedni kell.

Mert nem minden nagyföld ellen hirdet harcot Piskay ur sem.

Az agrár és ipari nagyföld *termelő* töke. Az ellen a nagyföld ellen tehát, amelyik termel, különösen most: a többtermelés égető szükségességének időpontján, — nemcsak hogy nem kell szervezkednünk, hanem ellenkezőleg: nemcsak segíteni kell ezeket a nagyföldeket a mégtöbb termelésre, hanem rajtuk kívül még sok, igen sok nagyföldet kell megteremtünk a termelésnek fokozására. A törpe mezőgazdaságot kiszűrésre, a kiszűrésre közép-birtokká, a közép-birtokot nagy mezőgazdasággá; hasonlóképp ipari téren: a kézműipart gépekkel dolgozó, versenyképes középiparrá, a középipart gyáripari üzemmé kell átalakítani.

A termelőtökre a legfélékenyebben kell vigyáznunk és nem annak *ellenére*, hanem annak *járára* kell megszervezkednünk.

Nevezük tehát a maga nevén a gyermeket, illetőleg azt a nagyföldet, amelyek *ellen* valóban meg kell szervezkednünk.

Ez a bűnös nagyföld: a *bankkapitalizmus*.

A bankkapitalizmusról mondhatjuk el a valóságunk teljes tudatával, hogy trösztökbe és kartellekbe szervezkedése által az egész világ társadalmának gazdasági tevékenységébe oly mélyen eresztette gyökerét, hogy minden ős és ipari, minden szellemi és testi termelőmunkát, az egész áruközvetítést, a szárazföldi, folyami és tengeri közlekedést a maga polip hálóiba kerítette. Ezekkel a szipolyozó polipkarokkal tapadt rá az állami élet kerekének küllőire, maga alá nyomta a községi szervezeteket, — mindent, mindent — polipkarjai közt marcangolja az emberiségnek *legáltalánosabb* érdekét: a fogyasztást.

Ez ellen a nagyföld ellen kell megszervezkednie a társadalomnak. Ezt a nagyföldet: a bankkapitalizmust kell letörnünk, hogyha mi csonka magyarok élni és a történelmi Magyarországot visszaállítani akarjuk.

A bankkapitalizmusnak egyesegyedüli *célja*: a nyereszkedés. Más célt nem ismer. Valóságos öncél. Az öncélnak, a mennél na-

Szenzációt keltenek a „**HAJDUSÁGI**“ férfi és gyermekruha üzlet

Karácsonyi árai

PIACZ-UTCZA 67. szám alatt Frohner szálloda épület.

FÉRFI öltönyök már 1600 koronától
FIU öltönyök már 1300 koronától.
Rövid FÉRFI téli kabátok 1950 koronától.
GYERMEK téli kabátok 800 koronától.
Férfi és barna bőrkabátok 6000 koronától
Előzetes kiszolgálás. Olcsó szabott árak.

gyobb nyereségnek elérhetőse érdekében a társadalomnak pénzét szívja magához. Magához szívja alaptőke és betét címén és ez a nyomorban született és örök kiskorúságra kárthatott társadalom nem veszi észre, nem ébred annak öntudatára, hogy részvénytőke és betét alakjában *önmaga adja* a bankkapitalizmus kezébe azokat az eszközöket, amelyekkel a termelő, a bétké, kultúremberi sorsra vágyakozó társadalmat folytonosan szípolozza. A szentegyházak hitágazataikban, a lelkszék a szószékről hirdetik a felebaráti szeretetet, ebben nevelik az iskolákban gyermekeinket. Az állam, a községi bölcsői mennyit török a társadalom boldogulásának útjait. És mégis mit tapasztalunk? Azt, hogy a szent eklézsiák, a községek, az árvapénztárak pénzkészleteiket a bankkapitalizmusnak bocsátják rendelkezésére, szintén nem gondolva arra, hogy az egyházas, a községi, tehát közérdekű célzatu óriási készpénztőkével a bankkapitalizmusnak kezébe adják a társadalom kifosztásának eszközeit, ezekbe sem jut, hogy az árvák hivatalosan kezelt készpénz tömegével a bankkapitalizmus útján épen ezeknek az árváknak nyomorát súlyosbítják, legalább is nehezítik megélhetésüket.

Erre a nagytőkére: a bankkapitalizmusra helyesen mondja Piskay ur, hogy kartelekbe és trösztökbe szervezkedik.

A debreceni piacon sincsen egyetlen egy önálló pénzügyintézet. Még egymástól sem függetlenek. Betétkezelési feltételek, hitel v. leszámítolási kamatláb megállapítására nézve kartelekre léptek. És míg a hitel s leszámítolási kamatot és jutalékok a törvényben megengedett 8%-nyi legmagasabb kamatot sokszor kétszeresen is meghaladják, addig a betét után legfeljebb 4%-ot adnak, sőt fél év eltelte előtt kivétel esetére még ezt az alacsonyabb is leszámítják, holott a betétek nélkül egyáltalán nem is mozdoghatnának.

De a függőségi viszony más irányban is fennáll. Mind valamennyi, ép úgy, mint a többi vidéki bank és takarékpénztár, — *független* (valamilyen formában) egy nagy fővárosi pénzügyintézetnek. Ezek viszont a bécsi, a berlini, a londoni, a párisi stb. mammoth-bankok érdekköréhez tartoznak. És így végeredményben arra lyukadunk ki, hogy Csonka-Magyarországnak egész ős és ipari, szellemi és testi termelő munkáját, egész kereskedelmét, az egész közlekedést, a legáltalánosabb emberi érdeket: a fogyasztást, egyszóval az ujjászűlésre vágyó magyar társadalomnak egész *nemzeti háztartását* és ezen belül az állami és községi életet a nemzetközi bankkapitalizmusnak vezetők: az angol, a francia, az osztrák Rothschildok és más pénzcászárok szoritják karmaik között.

Ennek a néhány trösztbe szerveződött bankkapitalizmusnak krétái dolgoznak a zürichi tőzsdén. Ezeknek a pénzcászároknak és az érdeklőrükbe tartozó bankkapitalizmusnak kitűnő üzlet volt a koronázott császároknak és királyoknak világháborúvá fajult politikai versengése. És most mi a világháború után a forradalmak gázságait végigszenvedett, elevenen felnégyelt csonka-társadalom a bankkapitalizmus háborús beruházásának kamatait fizetjük.

Nincs más célja, mint az önző nyereség.

És kinek nyeri a bankkapitalizmus a maga *munka nélküli* nyereségeit? Felelet: *önmaga* adja. Elosztja a direktoroknak és a részvényeseknek. Ellenben az a dolgozó ős és ipari termelő tőke, a gyöngyöt és vért izzadó szellemi és testi termelő munka, mely ezeket a nagy, száz és száz millióra menő nyereségeket megtermelte és annak a nyomorult fogyasztó társadalomnak közérdeke, mely ezt az óriási banknyereséget, a mindennapi megélhetésnek halálosan zordon kényszere következtében megfizette, a társadalom (budapesti kálvintéri szökőkuton és a hódmezővásárhelyi kisdudóvón

kívül) nem kap vissza semmit, legfeljebb ha — új évi borralalót.

Ez a csupán csak magának nyereszkező nagytőke kiaknázatlanul heverteti természeti erőforrásainkat. A magyar föld kanaáni termőképességének dacára, mezőgazdaságunk a külterjességnek színvonalán színylódik. Hagyta tönkremenni a kispárt, gyáripari teremteni nem tudott. És ez a nyomorban született, örök kiskorúságra kárthatott társadalom nem ébred annak öntudatára, hogy mindazokat a milliárdokat, melyeket részvénytőke címén a bankkapitalizmusnak rendelkezésére bocsát, mind az utolsó fillérig *az ipari termelőktől vonja el*. Nem veszi észre a bankkapitalizmus üzletkörüének óriási mértékű kiterjedését. Ha észre veszi is: néma szemlélője marad a bankkapitalizmus ama tényének, hogy földbirtokvásárlás útján *új holt kézi* vagyon-rendszer alakul ki, hogy továbbá közvetlenül vesz részt a mezőgazdasági termelésben és az árukereskedelemben: legyőzhetően versenyt támaszt amott az egyéni gazdaságok üzemi költségei tekintetében, emitt a kisebb üzleti vállalatokkal szemben. És mindenütt a nagytőkének szervezett hatalmával lépve fel: nemcsak befolyásolja, hanem valóságos diktálja a fogyasztói árakat.

A gazdasági életfejlődés történetének oknyomozó kutatója majdan kétségtelenül bebizonyítja azt is, hogy a testvértermelési tényezők: a tőkének és a munkának érdekharcosa a bankkapitalizmus hatalmának terjedésével arányosan fejlődött és vált mindig hevesebbé. És nincs tejlás abban a jövődőlésben, hogy ennek a mai, kizárólag egyéni nyereszkezésre alapított bankkapitalista pénzügyi rendszernek megszüntetése első és biztos cselekedet a tőke és a munka érdekharcának megszüntetésére.

Ezt a nagytőkét, ezt a nemzetközileg azonos célokra megszervezett bankkapitalizmust kell letörni. Meg kell szüntetni ezt a ma fennálló, kizárólag egyéni nyereszkezésre alapított egész hitelüzleti rendszert. Meg kell teremtenünk egy új, egy olyan pénzügyi rendszert, amely rendszerben a pénz ugyanis mint érték-mérő, ugysis, mint csereeszköz, nem az önző magánérdeket, hanem a *közérdeket* szolgálja.

Ennek a közérdekű pénzügyi rendszernek eszközei: a községi takarékpénztárak.

Ennek a közérdekű pénzügyi rendszernek megalkotója maga a termelő és fogyasztó társadalom.

Ne várjunk kormánytól, parlamenttől kezdeményezést. Kormány és parlament a pártpolitikával eleve megmérgeznék az egész alkotást.

Ez az új, altruista pénzügyi rendszer pedig nem szolgálhat mást, mint ennek az agyonsanyargatott magyar társadalomnak szentesítését közérdekét. a — s.

A gazdaszok nyilatkoznak

Élénk emlékezetében van a közönségnek az a „merénylet“, amelyet egy beteget szálító mentőkocsi „ellen“ intézett néhány nappal ezelőtt három fiatal ember, a debreceni gazdasági akadémia hallgatói.

A temperamentumos gazdaszok régóta nagy száka a liberál-zsidóság szemében, különösen azóta, hogy a numerus clausus életbe léptetése érdekében és a kommunizmus idején tanusított magatartás megvizsgálása céljából lefolytatott igazoltatási eljárás kérdésében olyan nagy erélyt tanusított.

Nem akarjuk dicsérni azokat a kisebb esend- és rendezavarásokat, amelyeket a tanulólifjúság koronként elkövet, s távol áll tőlünk, hogy a tanulmányok rovására mulatozásokra biztassuk a fiatalságot, épen most, amikor a magyar hazának minden fia kettözött komoly munkájára szükség van. Mégis nem mehetek el szó nélkül azon jelenség mellett, hogy a tuloldali faji sajtó több-kevesebb nyilt-

sággal minden rendezavarást ennek a fiatalságnak a számlájára ír, az általuk valóban elkövetett kihágásokat pedig olyan szertelen nagyra felfújja, mintha mindegyik legalább is az apját ölte volna meg.

Néhány nappal ezelőtt örömmel közöltük a gazdasági tanintézet erős kezű igazgatójának válaszát a nagy port felvert ügyben hozzáintéztett kérdéseinkre. Az igazgató ur a kellő értékére szállította le azokat a szenzációt hajhászó, célzatos közleményeket, amelyek a zsidó lapok hasábjain megjelentek. Nyilatkozatából mindenki megnyugvással vehette tudomásul, hogy a meghurcolt intézetben rend van és minden gondoskodás megtörtént arra nézve, hogy ezt a rendet semmi és senki meg ne zavarhassa.

Ma az ifjuság emeli fel a szavát védelmére. Felkérteünk a következő nyilatkozat közzétételére:

A Gazdasági Akadémia hallgatósága a keresztyén nemzeti eszme intakt és intranzigens képviselője lévén, nem lehet csodálkozni azon támadásokon, melyek az utóbbi időben oly gyakran látnak napvilágot a sajtóban! A támadások hangja, azok rosszindulatu beállítása, elárulja azt a beteges örömet és kéjt, mellyel megragadhatták az alkalmat, hogy hitvány igyekezettel és erőlködéssel s az olvasóközönséggel szemben tartozó, minden erkölcsi alap felugásával, közönséges és méltatlan támadásban részesítsék az Akadémia hallgatóságát!

A lefolyt esetek beállítása — ismételjük — annyira tendenciózus és a készség az akadémiai hallgatóság hírnevét beszennyezni — oly nyilván való, hogy az Akadémia hallgatósága méltóságán alulnak tartja ez alkalommal és ez uton hírlapi polemiait felvenni.

Annál inkább le kell szögeznünk azt a tényt, hogy komoly férfiak köréből a közgazgatási bizottság ülésének keretei között, oly felszólalás hangozhatott el, melynek felületessége, szándékos egyoldalúsága annyira nyilvánvaló.

Amaz ominózus 10 perc, melynek látszólagos bástyái mögött oly vehemenciával indított a támadás, nem lett volna a felszólaló képelet világában oly felháborító cselekedet, ha a mentő állomáson személyesen győződik meg az eset tendenciózus, hitvány felfuvaráról.

Mert lássuk csak, mi történt?

Három hallgató mámoros állapotban, éjjeli sötétben, saját kocsiját féreismerve, a mentő kocsit állítja meg, ami nem épen olyan csoda, mert a debreceni mentő kocsit is, csak olyan formájú, mint a többi debreceni fiakker. Amint azonban sajnálatos tévedésüket észrevették, mély sajnálkozással bocsánatot kértek. De nem bocsájtottak meg nekik, hanem mesterségesen felfújva a dolgot, csemegét csináltak belőle a destruktív irányzatot képviselő uraknak is.

A Bika-szálló előtt történt lövöldözést, amint a vizsgálat is beigazolta, nem akadémiai hallgató követte el. Az illető már régen nem hallgatója az Akadémiának. A már érintett és jellemző egyoldalúságnak tudható be a fantázia túlfűtött működése, mellyel igen közelségbe hozatott az Akadémia hallgatósága a gyilkosok és utonállók épen nem hizelgő társaságával, mert nemcsak méltóvá tétetett az Akadémia hallgatósága gyanus közelségben (magyarul egy füst alatt) letárgyalatni Krámer gyilkosával és megrablójával, de „nagyon veszedelmesnek találtatott az egész város élete szempontjából is.

Vajjon lehet-e az ilyen elfogult és tárgyi alapot nem kereső és nélkülöző nyilatkozattal szemben csak hivatkozni is lélektanilag azon ázsiai állapotra, melynek folytán az Akadémia hallgatósága teljesen el van zárva annak lehetőségétől, hogy szolid és nemes szórakozások, kedvteléseknek szolgálhasson?!

Vajjon lehet-e ilyen helyzetben lélektanilag az esetleg városba bevetődő hallgató élet-

FALUDI és ELEK budapesti kézműáru nagykereskedő cég bizománya nyi lerakata **Király-utca 2. sz.** DEBRECZEN, (Piac-utca sarkán) A magyar fém- és lámpagyár mellett.

erejének teljében levő szenvedélyeinek kirobbanását az Akadémia hallgatóságát mélyen sértő módon álló felszólalás keretében tárgyalni és bíráltni!

A Gazdasági Akadémia hallgatósága tudatában van, mivel tartozik önmagának és az Akadémia hírnevének. Nem szorul rá és nem is fogadja el a közigazgatási bizottság ülésén elhangzott kitanításokat.

Az Akadémia hallgatósága tudja kötelességét.

Mindazon esetek, amik — mint az Akadémia hallgatósága erkölcsi szintjén alul álló cselekedetek —, ha megtörténtek, a hallgatóság jogos haragját váltották ki és azokért pillanatig sem vállal legkisebb szolidaritást sem, mindent elkövet, hogy hasonló esetek elő ne fordulhassanak és minden oly cselekedet, ami az Akadémia hírnevét csorbát ejt, kérielhetetlen megtorlásában részesüljön.

Ünnepélyesen tiltakozik ellenben a Gazdasági Akadémia hallgatósága az ellen, hogy intakt és intrazigens nemzeti szelleme miatt az ellenséges sajtó által tendenciózus beállításal befolyásolt oly nyilatkozatok hangozzanak el, mint a közigazgatási bizottság december 6-iki ülésén.

Csonka-Magyarország felépítésében egyik legjelentékenyebb része a felemelő feladatnak a gazdaságokra nehezedik. Az Akadémia hallgatósága büszkén néz elébe neves hivatásának és minden idejét a komoly tanulmányoknak szenteli. Ha történtek is meg nem engedett cselekedetek, a Gazdasági Akadémia hallgatósága méltatlannak tartja magához azt a hangot, mely a közigazgatási bizottság ülésén elhangzott és azt visszautasítja!

Akik romboltak, azoknak nincs joguk az építőket kioktatni!

Az ifjuság nevében:

Fábián Zoltán, ifj. alelnök, *Bojusz Árpád,* ifj. elnök

Debreczeni József, ifj. főjegyző.

Háziipar

Az elmúlt szomorú korszak egyik súlyos mulasztása volt az is, hogy nem fordított igen igen nagy gondot a magyar háziipar megteremtésére, illetőleg: ahol meg volt az, kellő istápolására, felvirágoztatására. Földmívelő népünk már foglalkozásánál fogva is a téli hónapokban, amikor beszorul a mezei munkáról a maga tűzhelyére, a legalkalmasabb anyag lett volna mindenkoron sok-sok saját szükségletének háziilag való előállítására, így kötélverésre, seprűcsinálásra, kosárkötésre, kefékötésre, fafaragásra stb. Kettős haszon is származott volna ebből a munkából: a pénz megtakarítása és az időnek célszerű, eredményes kihasználása. Ezek helyett azonban idegenbe fizettünk el évtizedeken keresztül sok-sok milliót ezekért a tárgyakért és árukért, népünk viszont vagy átgubbasztotta a telet a meleg sutba kuporodva, vagy eljárt a kocsimába léha szórakozásra. És ahol volt is háziipar, például Kalotaszegen, még ott sem érdemesítették azt arra, hogy országosan dédelgessék, mindenféle elterjesszék. Megbámultak, mint vicinális furcsaságot, akinek kivetni való pénze volt, az nagy kegyesen vásárolt egy-két darabot, mint valami muzeumba való cifraságot és ezzel azt hittük, eleget tettünk a magyar háziiparért.

Most aztán késő ébredéssel ököllel törölhetjük a szemünket ezen a területen is. Ha volna megalapozott, gondosan megszervezett háziiparunk, mennyi nélkülözés, és szenvedéstől volna megmentve fogyasztó és termelő közönségünk egyaránt! Nem azt mondjuk, hogy ezzel az egyetlen orvossággal meggyógyulna minden baj, hiszen ehhez több tényező hatásos működése szükséges, hanem állítjuk azt, hogy sok dolgos kéz munkát találna ekképen és sok árut, olcsón meg tudnánk magunknak szerezni, amikért most idegenbe pocékolunk tenger összegeket.

Jól esik látnunk, örömmel és reménykedve szemléljük, hogy társadalmunk önként kezd hozzálatni nemü mulasztásunk kipótolásához. Különösen a nők buzgólkodnak nemes ambícióval. Nézzé meg akárki a *Molnár Ferenc utóda* (Balogh és Riskó cég) kirakataiban levő két iparművészeti gyűjteményt és akkor közénk áll

örvendezni a dolgok jobbrafordulásán. Az egyik kollektív aranszajú papunk, *dr Révész Imre*, feleségének gyermekjáték áruit foglalja magában: izléses, szolid kivitelű darabok ezek egytől-egyig. A másik hírneves műasztalosunk *Bessenyei Gyula*, *Ionka leányának festett dobozai*, *hamutartói*, *tálcái*, melyeknek formája, egybeszerkesztése, kiszínezése és főleg mintáinak tipikus magyar motívumai elsőrangú tehetségről tanuskodnak.

Reméljük, hogy közönségünk a közeledő karácsonyi vásár alkalmából bőkezű vásárlással fogja ezt a két kis gyűjteményt uttőró munkájában támogatni.

Karácsonyi vásár

A Baross Szövetség a Szent-Erzsébet Nőegylettel karöltve az Arany-Bika dísztermében két napos karácsonyi vásárt rendez. A karácsonyi vásár ünnepélyes megnyitása tegnap délelőtti volt meghívott előkelőségek, nagy közönség jelenlétében.

Sátorváros a Bikában

Az Arany-Bika díszterme valóságos sátorváros képét mutatja. A terem közepén hatalmas pálmaliget, *Farkas* műkertész remeke. A fal körül állanak a kiállító cégek sátrai, izlésesen feldíszítve. Sorban *Czobor* mézeskalácsos, *Bódogh* cukrász, *Tóth* Gyula vasárus, *Arany angyal* gyógyszertár, „*Lilly*” gyermekruhaárúháza, *Sipkovic* Béla tükörárúháza, *Márton* Gyula és fia női ruha, pipere sátra, *Killer* Ede butorgyára, amelyben a *Lámpaarúgyár* is kiállította izléses selyemlámpáit. A terem baloldali részén van az *Éne* üzlete, mellette a *Sesztina* cég csinos sátra áll. Majd sorban *Horn és Erdélyi* szőnyegháza, *Antalfy* József könyvkereskedő sátra. Hatalmas sátorömböt foglal el a Szent-Erzsébet nőegylet sátora, ahol a szebbnél-szebb háziipari készítménynek állandóan sok nézője van. A díszterem dobogóján van a vagyonmentő vásár, ahol *Majerszky* Béláné, *Kazinczy* Gáborné, özv. *dr Maizner* Jánosné, *Unger* Lujza s még több uriaszony buzgólkodik. Ugyancsak itt vannak elhelyezve a tombolatárgyak is.

Nagy közönsége van a Becsali csárdának, ahol *Miskolc* Lajosné, báró *Fiath* Lászlóné, *Ollinger* Béláné, *Csanak* Józsefné árusítanak. Az előcsarnokban van a büffe, ahol feltűnést kelt *Kuczik* Gábor hentesáru kiállítása.

A vásár megnyitása

A karácsonyi vásárt *Miskolc* Lajos főispán nyitotta meg, akit a bejáratnál a rendezőség nevében *Rauchbauer* Ödön üdvözölt lelkes beszédben.

Az üdvözlés után a Rákóczi-induló hangjai mellett megkezdődött a vásár. Állandóan nagy közönség hullámozott a teremben s már a délelőtti igen sok vétel történt. Az árak meglepően olcsók, az áruk pedig kiválóak; itt mindenki olcsón beszerezheti karácsonyi szükségleteit.

A kiállító kereskedők csak jóhíruket öregbitették áruikkal.

A karácsonyi vásárt megtekintették *Csóka* Sámuel polgármesterhelyettes, *Szent-Királyi* Tivadar, a Kereskedelmi Kamara elnöke s még igen sokan.

Délután nagyszerű kabaré volt, amelyen Debrecen legjobb műkedvelői szórakoztatták a közönséget.

A szép előadást *dr. Dávid* Géza megnyitójával vezette be. Utána *Vass* Luly drámái készséggel előadott szavaiata következett. A közönség lelkesen tapsolt *Galdnyfi* és *Szabó* Baba táncduettjának. *Hegedűs* Icyke monológja keretében stílusosan szavalt *Marschalkó* Lajos és *Maizner* János verseiből a közönség osztatlan nagy tetszésére. *R. Nádossy* István Petőfi verseiből olvasott fel kész művészettel. *Matray* Jenő pedig egy angol táncot adott elő oly ritmikus készséggel, hogy a közönség megismételtette. *Maizner* János verseiből olvasott fel s meleg tapsokban volt része.

A zongora mellett a kitűnő *Jóna* Kálmán *dr* jeleskedett, míg ötletesen konferált *dr David* Géza. A kabaré előadó műsorát ma 5 és 7 órai kezdettel ismételné fogják.

A vásár rendezéseért *Rauchbauer* Ödönt, *dr David* Gézát és *Kovács* Bélát illeti az elismerés. A karácsonyi vásár vasárnap estig tart.

NAPI HÍREK

— **A Kormányzó a Tisza-egyetem jogászaihoz.** December 6-án, Miklós napján a debreceni Tisza István egyetem joghallgatói üdvözlő táviratot küldtek Horthy Miklós kormányzóhoz, akit hódolatteljes szeretettel köszöntöttek névnapja alkalmából. A Kormányzó a következő táviratban köszöntötte meg az üdvözlőt: — A Kormányzó Ur Öfóméltósága névnapja alkalmából a Tisza egyetem jog- és államtudományi karának hallgatói részéről előterjesztett jó kívánságokat köszönettel fogadni méltóztatott. *Kabinetiroda.*

— **Bővíti lesz a karácsonyi szünet.** A debreceni tankerületi főigazgatóság, a minisztériumtól kapott meghatalmazása folytán, elrendelte, hogy minden vezetése és rendelkezése alatt álló tanintézetben, azokban az osztályokban, amelyek a vörhenyjárvány következtében zárva voltak, a karácsonyi szünet csak az ünnep szombatjára és a két ünnepre terjedjen ki.

— **Számonkérés.** Hajdúvármegye számonkérő széke december 13-án fogja a megyei hivatalokat felülvizsgálni. A számonkérésék hír szerint nagy gondot fog fordítani a régebbi restanciák átvizsgálására.

— **A népszerű főiskolai tanfolyamon** ma, vasárnap délelőtt 11 órakor *dr Barabasi* Kun József egyetemi ny. r. tanár tart előadást „Az ideiglenes magyar alkotmány”-ról. Kedden délután fél 6 órakor *dr Verzár* Frigyes orvosprofesszor tartja meg előadását a rádium hatásától az élő szervezetekre. Ezzel a rendkívül érdekesnek ígérkező előadással fejeződnek be a tanfolyamnak oly látogatott orvosi előadásai, míg *dr R. Kiss* István később közlendő időben fogja megtartani elmaradt előadását a „Houffalgatás és a székelység”-ről.

— **Akcio a nyomorgók érdekében.** Mint ismeretes, Budapest székesfőváros polgármestere a szegények érdekében nyomorenyhitő akciót kezdeményezett és szép eredményeket is ért el. Most Debrecenben *dr Vargha* Elemér tb. főjegyző kezdeményezésére a városi tanács is indít egy ilyen nyomorenyhitő akciót. A tanács az akcióval a nyomorgó szegény családokon óhajt elsősorban segíteni.

— **Hajdúvármegye közigazgatási bizottságának ülése.** Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága holnap, hétfőn délelőtt fél 11 órakor tartja rendes december havi ülést *Szomjas* Gusztáv főispán elnökelete alatt. Az ülésen több, a megyei közigazgatást fontosán érintő ügyet tárgyalnak le.

— **Községi polgári iskola Balmazújvároson.** A közeli Balmazújváros nagyközség előjárósága hónapokkal ezelőtt községi leány- és fiú polgári iskola nyitására kért engedélyt. Értesülésünk szerint az engedélyhez most már a kultuszminiszter is hozzájárult. Balmazújváros község előjárósága a polgári iskola megnyitásának előmunkálataival már annyira előre haladt, hogy a polgári iskola fokozatos fejlesztéssel az 1922—23. iskolai évben meg is nyílik. A törekvő Balmazújváros ez új iskola nyitásával a Hortobágyi község közepén hatalmas lökést ad a magyar kulturának. A hajduk nem tagadják meg magukat.

— **Megalakul a gyorsírók egyesülete.** Megírtuk már, hogy Debrecen gyakorló gyorsírói egyesületben akarnak tömörülni, amelynek keretében gyorsíró tanfolyamokat, felolvasásokat szándékoznak tartani. Értesülésünk szerint az alakuló ülést közelesem megfogják tartani. Az érdeklődőknek *dr Erdős* Károly lelkesképző intézeti igazgató, *dr Csige* Sándor rendőrfogalmazó és *dr Vass* Károly tb. tanácsnok felvilágosítással bármikor szolgálnak.

— **Megegyezési ülés előtt.** Hajdúvármegye állandó bíráló választmánya tegnap délelőtt 10 órakor *Szomjas* Gusztáv főispán elnökeletével ülést tartott. Az ülésen több, közgyűlés elé kerülő ügyet készítettek elő.

— **A Dante előadások** műsorát egyik utóbbi számunkban már közraadtuk. Az előadások ma, vasárnap délelőtt 11 órakor kezdődnek az Urániában. Felnttek részére csak a ma délelőtti és a holnap (hétfőn) délutáni 3 óras előadások ajánlhatók. Jegyeket most már csak a mozgósínház pénztáránál lehet váltani.

— **A Napszár karácsonyi vagyontető árverés** iránt eddig nem tapasztalt óriási érdeklődés mutatkozik. De gyönyörű is a választék, melyben a vásárló közönség karácsonyra mindent megtalálhat, igen méltányos árak mellett. Szobaberendezések, butorok, (írásztalok, kredencek, diszasztalok, disztükörök, hencserek) szőnyegek, függönyök, terítők, női- és férfi ruhaneműk, selymek, csipkék, napernyők, botok, cipők, damaszt- és vászon asztalneműk, selyempaplanok, sálak, pompás szőrmegarnitúrák és szőrmebundák, kézimunkák, arany- és ezüstneműk, evészokszók, mosdófelszerelések, konyhaedények, üvegek, porcellánok, dísztárgyak, műtárgyak, szobrok régiségek, hangszerek, képek (köztük Peske Géza európai nevű festő gyönyörű alkotása és Liphay festőművész értékes kiállítási-darabjai) továbbá utikészletek, fényképezőgépek, pipák, csillárok, korcsolyák, látesővek és százféle berendezési, fénytűzési- és használati tárgy. A gyermekvilág is megtalálja a maga karácsonyi örömeit a szebbnél-szebb babák, babaszobák, babakocsik, falovak, mozi- és mozgóképek stb. tarka csoportjában. **Az árverés 14-ikén és 15-ikén lesz, délután 3 órai kezdettel Piac-utca 10. I. alatt.** A tárgyak nyugott hétfő (12-ike) reggeltől kezdve az árverés napjáig ki lesznek állítva és díjazlanul megtekinthetők.

— **A függetlenségi kör december 17-iki táncmulatsága** iránt nagy az érdeklődés. A kör éveken át nem tartván mulatságot, a háborús viszonyok folytán, most a régóta elfojtott kedv némi kielégítést kér. Az estélyt a kör tövénny elnöke *Dedk István* rendezi, kinek ebbseli ügyességét jól ismerjük a tavalyi gazdabálból. A rendezőség mindent elkövet, hogy a záróra lehetőség szerint éjjel után ötig kitólassék s minthogy ennek megadására a helybeli államrendőrségnek nincs módja, a kör elnöksége — a bál sikere érdekében — ez ügyben a belügyminiszeriumhoz adott be kérvényt, az itteni államrendőrség útján. Amint értesülünk, az estélyen a város notabilitásai közül számosan megjelennek.

— **Legolcsóbb karácsonyi ajándék a könyv.** Mesés-könyvek, ifjúsági iratok, levél-papírok, karácsonyfadíszek és minden más karácsonyi ajándék a legnagyobb választékban Csáthy Ferencz könyvkereskedésében. Piac-utca 8. kaphatók.

— **Értesítés!** A kereskedelmi miniszter ur a vasárnap délutáni munkaszünetet a fényképészetre is kiterjesztette és így felvételek vásárlásonként csak déli 12 óráig eszközölhetnek. Kérjük tehát a n. é. közönséget ezen körülményt figyelembe venni és a vasárnapra határozott fényképeztetést a délelőtti órákban végeztetni sziveskedjen. Egyébként minden más ünnepnapon és ünnep hétfőjén a műtermek egész nap nyitva vannak. Tisztelettel: *a debreceni fényképészek.*

— **Nagy táncestély a Royalban** ma vasárnap este 7 órai kezdettel. Belépődíj 15 kor. és a vigalmi adó. A zenét Jenei Tibor zenekara szolgáltatja.

— **Polgár ifjak próbabálja!** E hó 14-én, szerdán a Royalban a gazdálkodó ifjakból alakult tánciskolám növendékeinek kis próbabált (kotilion estélyt) rendezek. Kezdeté délután 4 órakor, melyre az érdeklődőket ezuton tisztelettel meghívom. Ifj. Schaff János okl. tánc-tanító.

— **Ifj. Schaff János táncintézetében** a Royalban az új tanfolyam iparos és kereskedő ifjak részére már megkezdődött, beiratkozni még lehet.

A legcélsezerűbb

karácsonyi ajándékokat

AZ

APOLLO

divatáruházban

vehet meg
a Vármegyeházzal szemben,
Piac- és Miklós-utca sarkán.

Das válnasték férfi és női ruhaszövetekben, kötött kabát és garnitúrák, férfi és női tengereműk a legesobb kivitelben, flanellek, vásznak és zseferek nagy választékban olcsó szabott árak mellett kaphatók.

— **Férfi és női,** szőrmével, teveszőrrel, bőrrrel bélelt keztyűk, gumminadrágtartók, fűzők, csipőszorítók, melltartók, antilóp, szarvasbőr, trikó és kötött keztyűk érkeztek **Vitárius-hoz,** Ijac-u. 16. Alföldi-palota.

Irodalom, művészet

Hajdu Boriska bibliai regénye

A debreceni vallásos, közművelődési és politikai mozgalmak lelkes munkása, a hazafias női tábor egyik vezető egyénisége, *Sz. Hajdu Boriska* „Az áruló” címmel regényt írt, melynek tárgyát az új szövetségből vette, a világraszóló események legfőbb eseményeiből. Már maga az a bátorság figyelmet ébreszt, hogy ilyen hatalmas témához hozzá mert nyulni, amelybe annyi nagyerejű írónak tört bele a bicskaja. Mondhatnám, a sikertelenség babonás félelmével kezdhett feladatához, mert az evangélisták óta még nem akadt írói zseni, melynek ezt az írói feladatot az eseményekhez és személyekhez méltóan sikerült volna megoldania. A világ legnagyobb tragédiája játszódik le az újszövetségi események rövid, alig három esztendője alatt; de ennek a tragédiának hőse nem bujik el, hanem felmagasztaltatik. Ezt látva, méltán arra gondoltak, hogy Krisztus talán inkább epikai hős, Isten küldötte és eszköze, és nem is egy nép, hanem az egész emberiség megmentésére és időtlen időknek megalapozására. De lát ez sem, mert keresztre jut s diadalutját az emberiség között vére hullásával fejezi be. Az események egységbe fűzésével is baj van, mert a központi gondolatot az istenfűzés és a váltás akarása adja. Ennek a plasztikába foglalásához pedig, amit a művészetek konkretizáló törekvése megkövetel, túlságosan is nehézkesek költészetének az eszközei. És ennek felismerésében, vagy megsejtésében árult el Hajdu Boriska finom érzékét. A regény, mint modern műfaj, megköveteli a realitást, és pedig durva lehetőséggel profanizálná ezeket a sejtelmek, finom, inkább csak elképzelt, lelki szeméink előtt megvillanó történéseket, amelyeket inkább csak bensőleg éltek át az emberek, semmint a kétkedő Tamás módjára megtapasztaltak. A modern regényíró realizmusa nemcsak profanizálná ezeket az eseményeket, hanem egyszerre fel is ébreszt bennünket a boldogító álomból, amelyben ezek a felemelő képek, oda lehelt körvonalaikkal és színfoltjaikkal, mintegy végig lebegnek előttünk. Azért szerzőnk is szétmosta a jelenetek színét és kontúrjait s azokat fátyolkép módjára leheli oda a vászonnra. Csak stilszerű marad, amikor elhagyja a modern regény lélek-elemzését. Egyáltalán alakjainál nem időzik sokáig, hogy el ne aprózza őket; ekkor már nem térhetne ki azok erős megrajzolása, tehát realizálása elől. Csak egyszer, az áruló Pilátus alakjánál teszi ezt meg, mert ő sötét aláfestés ezen a képen; ő a föld, ő a hus, az ember, a bűnök és szenvedélyek esendő rabja. Kedves alakja a regénynek Klaudia Prokia. Ez az asszony rajzolja bele az eseményekbe a regényszerűség vonalát. Ez sem egészen költött személy. Pál írja Rómából Timótheushoz: „Köszönt tégedet Eubulus, Pudens, Linus és Klaudia”. (2. Tim. IV. 21.) Aki a csinosan kiállított könyvet megveszi, igen kedves karácsonyi vendéget hív meg asztalához.

„Az Erő” magyar ifjúsági folyóirat tartalmas és a mai nehéz nyomdai viszonyok között szinte meglepően terjedelmes karácsonyi számát a tegnapi posta hozta meg. Elvezetelle olvastuk benne *Ravasz László* püspök fényes tollal megírt karácsonyi szövegét, *Sárány István* ismert ifjúsági író bájos karácsonyi elbeszélését, *Szondy Györgynek*, a helybeli ref. leánygimnázium tanárának pompás leírását a térről, *Máthé Elek* fordításában egy görögöböl vett kalandos történetet, *Szigethy Ferenc* szép, hazafias elégiáját, *Petróczy István* aviatikai cikkét, dr. *Kelecsényi Jánosné* finom tollal megírt és *Sárány István* jóízű, folytatásos regényének egy részletét. A szám kedves karácsonyi ajándék a magyar ifjúságnak.

Endró P. Marci egy fiatal piktorlány rendezett szobraiból, díszeserepeiből és festményeiből kollektív kiállítást tart a kereskedelmi csarnokban, melynek tegnapi megnyitóját szí-

ves készséggel regisztrálhatjuk. Kellemes meglepetés ez a debut azoknak, akik szeretettel látják a feltörő fiatalok szárnypróbálgatását és az első nap érdeklődésében már fel is találhatjuk a siker zálogát.

Különös tetszésre tarthat számot két kis plasztikai műve: *A vízholdó lány*, amely ritmikus dinamioájú és igen ígéretes gipszfaragvány s *A gondolkozó öregasszony*. Mindkettő jó távlatu tehetségről bizonykodik. Azonban sokkal fejlettebb művészi készséget árulnak el főleg magyaros stílusú, izléses cserepei: kivitelük és formagazdaságuk rendkívül tetszetős és éppen ezért máris keresettek. Festményei közül leginkább akvarelljei jók, olajban kevésbé erős. Egészen véve friss, kellemes tehetség, erős dekoratív érzékkel, aki előtt komoly és rendszeres tanulmányok után biztató ígéretek kifejlődési lehetősége áll nyitva.

SZÍNHÁZ.

Hamlet

Shakespeare a színpad paradoxonjának legkérdésebb megvalósulása: olyan színpadi mesterember, hogy a nép is gyönyörködik benne s olyan nagyszerű költő, hogy a kiválasztottakat is lenyűgözi monumentalitásával. Hatása a publikumra mindig biztos és talán éppen ezért mindig új és mindig meglepő.

Még a mai dekorációs színpadon is, amely pedig korlátozott technikai lehetőségei folytán, a realiztikus díszletekkel, a kényszerű jelenet és felvonásközökkel Shakespeare dühöngő erejű drámai vízióit teljesen széttagolja, úgy, hogy ma tulajdonképpen nem kevésbé hamisított Shakespeare kapunk, mint a XVIII. században. S bármily leleményességgel forrasztják is össze a jelenetelés megtépettségét nagyobb egészekbe, a darab lelkét mindenestre eltompítják vele, ha csak egy kicsit is. Ez a mai Shakespeare játéssz legnagyobb fogyatékosága, amin még sötét függöny előtti játékkal is — amivel Antoine módjára nálunk Budapeston is kísérleteztek — alig-alig lehet valamit segíteni. Mert Shakespeare jelenetező módja szervesen összefügg színpadának primitív voltaival nem volt előfüggönye.

És még Shakespearenél sem gyilkol sehol az előfüggöny annyit, mint éppen Hamletnél, különösen a színjáték utáni jelenetekben, amikor a cselekvés rohog és lüktet a legkisebb megállás nélkül. S ennek a dekorációs színpad csak sántikálva tud utána baktatni, csupán a shakespearei díszítő dekoratív erejének segítségével.

A shakespearei játékképzést csakis a shakespearei dráma dikciójából lehet meghatározni s a Shakespeare-játékosnak nincs is más feladata, mint ezt a sokrétű, gazdag és pompás melódiaju nyelvet gesztusban és akcióban feloldani, annak mély belső zenéjét meghallani és megszólaltatni.

Ez pedig a legnagyobb és legsúlyosabb feladatok egyike. Ezt érezte meg tegnap este a Csokonai színház közepesen jó előadásán *Rubinyi Tibor* s Hamlethez, a legnagyobb lelki perspektívák egyikéhez, amit valaha költő megnyitott, szerencsés ösztönnel nem az analitikai módszerrel igyekezett hozzáférközni. Hamlet ugyan az az egyetlen Shakespeare-alak, mely elbírja az analitikus játékmódot is, de az anynyira lírikus színész, mint Rubinyi, a reflexióban szükségszerűen mindig gyenge s a reflexiógyöngögi Hamlet indulatait is. Ezt kerülte el szerencsésen a bár nem egyéni, de egyéniségének leginkább megfelelő felfogással s a nagy lírikus átérzéssel egységet tudott adni a karakternek és egységet tudott vinni alakításába is. Külön említést érdemel meg a részletekben összetartó, stílusos dinamikája.

Fölötte jó Ophelia volt *Halassy Mária*, akinek komprimált, csupán a legszükségesebb jelekkel dolgozó játéka a klasszikussá érlelődött stílust reprezentálta s intelligens, mértéktartó színészkirályt adott *Heltay Andor*. Akár *László Gyulának*, a rendezőnek, akár *Csolnoky Gyulának*, az alakítónak az érdeme, de mindenesetre érdem, hogy a szellem az volt, aminek Shakespeare elképzelt s aminek Lessing finom megjegyzése szerint kell lennie: „handelnde Person” cselekvő személy és nem kísértet.

Színházak és mozgószínházak közleményei:

Vasárnap d. u. mérsékelt helyárrakkal **Magdolna**, este pedig A köldusdiák kerül színre. Hétfőn A) bérletben **Az iglói diákok** kerül színre.

Az Uránia tegnap nagysikert aratott **ki-tűnő műsora** ma vasárnap d. u. 3, 5, este 7 és 9-től utoljára látható. A műsor: „A milliomos soffőr”, rendkívül kedves amerikai szerelmi történet 4 felvonásban. Továbbá „Zigotto a kőbányában”, amerikai sláger burleszk 2 felvonásban és „Bigornó a fodrász”, amerikai sláger burleszk 2 felvonásban. Rendes helyárrak.

Az Uránia hétfőn egy rendkívül érdekes regényt mutat be, melynek tárgya a mai társadalmi életből van merítve, címe: „A Sibe-rek”. E 6 felvonásos film főszereplője egy híres, forróvérű lengyel művész: Manja Tzatschewa, ki e szerepében utólérhetetlen Ezt megelőzi „Chaplin mindenese, amerikai burleszk 2 felvonásban. Előadások 5, 7, 9-től. Csak felnőttek nézhetik meg e műsort. Rendes helyárrak. Utalvány érvényes.

Azonkívül, hogy Thury Elemér fogja Rab Prezmér gyönyörű Prologját előadni az Urániában e hó 14-én, szerdán a Gyimesi vadvirág bemutatóján — még Szvitlik Ferenc ur is gyönyörű nótákat énekel betétként a film lépergése közben! Jegyelővétel már folyamatban a legnagyobb érdeklődés mellett. Ajánlatos jegyről előre gondoskodni.

Odetta asszony vétké, francia társadalmi dráma 6 felvonásban és a feleségem barátnője 2 felvonásos bájos nordisk vígjáték. Ma utoljára mutatja be az Apolló ezt a rendkívül értékes műsort.

Gunnar Tolnaes a világhírű színész legkiválóbb szerepét játssza a Tengerszemű hölgy című 5 felvonásos nordisk drámában. Bemutatja hétfőn az Apolló.

Meteor mozgóban ma, vasárnap **A szerelem a-b-c-je** kerül bemutatásra.

A cirkuszfilmek egyik legnagyobb szenzációja volt „**A halálzokó**” megjelenése. E nagyszerű cirkuszalandor drámát, mely frapáns fordulataival és izgalmas cselekményével valóságos szenzációt keltett. Az **Uránus** mutatja be vasárnap, dec 11-én. Pénztárnnyitás vasárnap déli 10 órától.

Művészet

A Modern Kabaré új műsora nagy sikert aratott. A **Gomb c. darab** szenzációs sikereinek is nagyobb hatást fog elérni a **Tordai hasadék** egyfelvonásos bohóság, amelyben **Dernai Erna, Várnay Andor, Varga Simi és Gara Jenő** vesznek részt. A társulat tagjai közül nagy sikere van minden este **Dernai Ernának**, aki valósággal meghódította a közönséget, ugyisintén népszerű nagyon **Várnay Andor**, aki ma egyike a legjobb komikusainknak. A legszebb sikereket fűzik a műsorhoz **Ember Ilut**, aki verbeli táncművész és **Rudos Istvánt**, aki előadás után a legmodernebb táncokat mutatja be igazi művészettel, **Verő Hédi** a temperamentumos ballettáncosnő és **Végh Rózi** énekesnő is fényes pontjait szolgáltatják a műsor-nak. **Serés Mici és Somló Lili** szintén sok tapsot kapnak estéről-estére. Műsor után a Budapestről megérkezett **Sovánka Sándor** hírneves cigányprímás és zenekara tart hangversenyt. Belépődíj 40 kor. Jegyek előre jegyezhetők telefonon 3-76.

SPORT

A DVSC házi birkozó versenye. Ma, vasárnap tartja a DVSC délután 15 (3 órai kezdettel) a MÁV mihely (Vagonyár) nagytermében 1921. évi házi birkozóversenyét. A szakosztály vezetősége mindent megtesz, hogy a verseny nivós legyen. Szép küzdelmek várhatók a pehelysúlyban Markovics és Nagy Lajos között, a könnyű súlyban Offra I. és Csomós, a közép A) súlyban Valkovits és Pázmándi, a közép B) súlyban Higyed és Faulvetter között.

Birkózás. Felkérem a DVSC birkózó szakosztály összes tagjait, hogy vasárnap délután fél 2 órára jelenjenek meg a mérlegelésre a mihelytelep nagytermében. **Zih** előadó.

Futball-szakosztályi ülés. A DTE ma, vasárnap este 8 órakor a Royal-kávéházban, a sporthelyiségben futball-szakosztályi ülést tart.

KELETMAGYARORSZÁGI BAROMFI-ÉS GALAMBTENYÉSZTŐK EGYESÜLETE**Iránypontok kezdő galamb tenyésztők részére.**

(Folytatás)

5. A galambok életkora és neme.

A galambok jó táplálkozás és körültekintő ápolás mellett meglehetősen magas életkort érhetnek el, nem ritka eset, hogy a 10—15 évet is betöltik, — sőt ha a galamb irodalomban lapozgatunk, találkozunk 20—25 éves galambokkal is, ez azonban oly ritka kivétel, mint a fehér holló, ezt itt is csak mint kuriózumot említem fel. Általában a tapasztalat azt mutatja, hogy a leggondosabb kezelés mellett is 10-ik életévük körül — végegyengülésben, de különösen, a különben is mindig veszedelemmel járó vedlésben — elpusztulnak.

A galambok életkorát még a legtapasztaltabb tenyésztő sem képes megállapítani legfeljebb csak azt határozhatjuk meg, hogy egy öregebb vagy egy fiatalabb individuummal van-e dolgunk, amennyiben az öregebbeknek ugynevezett orrdudora sokkal jobban fejlődött, illetőleg durvább és tapintásra keményebb, mint a fiatalabbaké, tollazatuk is halványabb színű és fénytelenebb, emellett temperamentumuk sohasem oly élénk, mint azt a fiatalabbaknál tapasztaljuk, míg az utóbbiak élénken mozognak és csupa kedvtelésből ide-oda vidáman repkednek s a hímek a tetszelgő nőstényeknek folytonosan udvarolnak, — addig az öregek vagy a duczukban, vagy a háztetőn egész napon át gubbasztanak, legfeljebb csak etetés alkalmával végeznek kénytelen-keletlen kevés mozgást, a nemi élettel pedig majdnem teljesen szakítanak.

Galambjaink értékesítésénél a faji tulajdonságokon kívül leginkább azok életkora jön tekintetbe, a legtöbb vevő ugyanis az iránt érdeklődik, hogy az alku tárgyat képező galamb mennyi idős, illetőleg tenyészképes korban van-e még? Lelkiismeretes tenyésztő erre feltétlenül oly választ ad, amely a valóságot teljesen fedi. Nem így azonban a kereskedő, mert ennél minden galamb fiatal és tenyészképes, még azon esetben is, hogy ha azok Nőé bárkájából kerültek volna valami uton-módon birtokába.

Tekintettel arra, hogy az életkor meg nem határozható, tekintettel továbbá arra, hogy értékesítésüknél erre a legtöbb esetben mégis szükségünk van: ma már minden valamire való tenyészdebe be lett vezetve a galambok zárt lábgyűrűzése. Az ilyen lábgyűrűket az 5—6 napos galambfiaknak könnyű szerrel a lábára húzhatjuk s ha a galamb növekedik, az onnan többé el nem távolítható. Minden lábgyűrű sorszámmal van ellátva s ezenkívül — mint legfontosabb — bele van véve az illető galamb kikeletésének évszáma és a tenyésztő nevének kezdőbetűje. Az ilyen zárt lábgyűrűvel ellátott galamb életkora a gyűrűről bárki által leolvasható s így a vevő kérdés nélkül is biztos tudomást szerezhet arról, hogy milyen koru galamb kerül birtokába. Hogy a lábgyűrűzés ezenkívül még mily fontos más célokra is szolgál, erről talán más alkalommal fogok szólni.

Ezek után végre áttérek a galambok nemének a meghatározására. — Ennek a megállapítására is némi nehézségekkel jár; a tapasztalt tenyésztő azonban a jelek összességéből majdnem biztosan megtudja határozni, hogy hím vagy nőstény galambbal van-e dolga. E jeleket a következőkben foglalhatom össze: ugyanazon faj keretén belül, akinek mindig nagyobbak, erőteljesebbek és büszkébb testtartásuk mint a nőstények, nyak-tollazatukban jellegzetes fény-fény jobban ki van fejezve, mint a nőstényeknél. Csőrű rövidebb és vastagabb, orrdudoruk pedig fejlettebb, mint a nőstényeké. A hímek farcsontjai közötti tér a hason sokkal szűkebb, mint a nőstényeknél, különösen az esetben, ha a nőstény már többször tojt. Ha a hím galambot két kézre fogva fel és alá látjuk, akkor az farktollait lefelé,

míg a nőstény ellenkezőleg felfelé hajlítja, ez a jel azonban bizonytalanabb az előbb említettéknél. A hím galamb, ha csőrét megfogjuk s azt előre húzzuk, protestál ellene, míg a nőstény nyugodtan hagyja azt eszközölni s végre a hím viselkedése sokkal élénkebb és tüzebb, valamint turbékolása is gyakoribb és erősebb, mint a nőstényé.

Kivételesen előfordulnak egyes galambok, amelyeknek nemét még hosszabb megfigyelés után sem tudjuk felismerni, ezeknél csak a letojás vagy a költés alatti magaviseletük lesz döntő nemökre vonatkozólag.

Ezekkel a legszükségesebb tudnivalókat, amit kezdő tenyésztőinknek követniük kell, dióhéjban letárgyaltam. Szerettem volna ezekkel bővebben is foglalkozni, mivel azonban lapunk kerete ezt nem engedi, kénytelen voltam cikemből több olyan tapasztalatokat kihagyni, amelyek kezdő tenyésztő társainak bizonyára javukra szolgáltak volna. — No de igyekezni fogok, hogy a hiányok pótlása végett e hasábkon minél többször találkozzunk.

Nagy Lajos.

(Vége)

Kiállítás hírek. Kiállításunk ügyeinek intézésére választmányunk rendező bizottságot alakított, melynek tagjaiul Piszky Árpád, dr. Kiss Arthur, Csapó László, Mikó Imre, Nagy Lajos, Lucs Ferenc és Tóth Endre, tagokat választotta meg. Nevezett tagok kiállítási ügyekben bárkinek készséggel szolgálnak felvilágosításokkal. Kérjük a kiállítókat, hogy a dec. 24. nevezési határidőt pontosan sziveskedjenek betartani, mert jelzett időn túl nem fogadhatunk el.

Új tagok. Egyesületünkbe újlag a következő tenyésztők jelentették be belépésüket: Alapító tagok: Piszky Árpád, Lucs Ferenc, Dolnik József, Sóvágó József, Tóth Endre. Hevesi János Debrecenből, Házy Imre, ifj. Kocziszky Mátyás és Fekete Antal Békéscsábáról. Rendes tagok: Bodnár Sándor Újfehértó, Sz. Nagy József Makó, Nagy Emil Debrecen, Hankovszky Dezső B. Csaba és Molnár Zoltán H.-Hadház.

Előfizetési felhívás. Hivatalos lapunknak a Hajdúföldnek 1922. első negyedére leendő előfizetésére tisztelettel kéri egyesületünk vezetősége úgy az eddigi előfizetőket, mint az érdeklődő tenyésztőket. A vasárnapi lappéldányokért negyedévre járó 40 kor. előfizetési-díj legkésőbb f. hó 28-ig Csapó László ügyvezető alelnök címére küldendő be. Különösen kérjük azon tagokat, kik a vasárnapi lappéldányokat esetről-esetre veszik meg, hogy e helyett a negyedévi előfizetést sziveskedjenek az egyesület útján igénybevenni, mert ezáltal csak az egyesület ügyét szolgálják. Kérjük továbbá tenyésztő társainkat, hogy a hivatalos lapra minél számosabban sziveskedjenek előfizetni s lehetőleg mindenki igyekezzék új előfizetőt megnyerni.

A jövedelem, vagyon és hadinyereségadó behajtása. A kerületi kereskedelmi és iparkamara érdekelttségével az 1918—19. évi jövedelem és vagyonadó, valamint az 1917—19. évi hadinyereségadó behajtása tárgyában a következőket közli: Az 58278—1921. sz. P. M. rendelet szerint az adófizetők az adófelszólamlási bizottság határozatának meghozataláig, legkésőbb azonban 1921. évi december 31-ig fizetési haladékok kaphattak. Mivel az adófelszólamlási bizottságok működésüket sem Debrecenben, sem Hajdúmegyében meg nem kezdték, s a rendeletben megállapított dátum fenyegetően közeleg, a kamara átirattal fordult a kir. pénzügyigazgatósághoz, kérve az adófelszólamlási bizottságok működésének haladéktalan megkezdését. Egyszermind kérte a kamara, hogy tekintettel a rendeletben megállapított időpont közeli voltára, tegyen előterjesztést a pénzügyigazgatóság a pénzügyminiszternek az iránt, hogy a szóban forgó adók befizetésére az adófelszólamlási bizottság határozatának meghozataláig halasztás adassék. Dr. Radó főtitkár személyesen is interveniált az ügyben a pénzügyigazgatónál, aki a kérelmet a maga részéről méltányosnak találta s megígérte, hogy a kívánt előterjesztést a pénzügyminiszter urhoz megteszi.

TOKAJ HEGYALJAI KIRÁLYI SZŐLŐK
FELÜGYELŐSÉGE
TAR CZAL.

Borárverési hirdetmény

A tokajhegyaljai kir. szőlők 494 Hlt. 1919 évi és 100 Hlt. 1920 évi termése Tarczalón árlejtés utján együtt vagy külön-külön eladás alá kerül. Az 1920. évi termés azonban csak az esetben adatik el, ha az 1919. évi termésre megfelelő árajánlat étetett. A borok a megállapított áron alul nem adtnak el. Bélyegköteles írásbeli ajánlat legkésőbb **december 19-ig** beadandó.

A borok és feltételek a felügyelőség-nél Tarczalón bármikor megtekinthetők. — Erkezés előre jelzendő.

Kováry és Altmann szücsmesterek

Debrecen, Piac-utca 42.
Pannonia szálló udvar

Mindenféle **szücs** munkákat szak-szerűen készíti a legutóbbi divat szerint. Ugyanott kész munkák kaphatók. Megrendeléseket pontosan eszközöl.

ÁRVERÉS

Debreczen állomás teher-
árúkiadási raktáránál 2 va-
gon köszén és 3 zsák bur-
gonya kerül folyó hó 13-án
délelőtt 11 órakor árverés
alá.

Debreczen, 1921 decz. 10.

Állomásfőnök.

Kanári madarak

legszebb és legkedvesebb karácsonyi,
ujvi vagy más alkalmi ajándék. Szal-
onok dísz, család kedvence. Katiczká-
val is vehető. Megtekinthetők Péterfia-
utca 28. szám délután 2—3 és este 6—7
óra között.

27391 1931. I.

Hirdetmény

Debreczen sz. kir. város házipénztárá-
nak és az általa kezelt alapok és alapít-
ványoknak az 1922. évi költségvetéséről
elkészült s azt a városi tanács az 1886.
évi XXI. t.-cz 17. §-a értelmében a folyó
évi december hó 10-ik napjától kezdődő
15 napi időtartamra a városi számve. öség-
nél közzemlére kitétte

Erről a város adózó polgárságát a vá-
rosi tanács azzal a felhívással értesíti,
hogy a költségvetésről vonatkozó
esetleges észrevételek a f. évi december
hónapban tartandó közgyűlés napját meg-
előző 5 nappal a városi tanácshoz írásban
adhatók be.

Debreczen, 1921 december 9.

A városi tanács.

A kokszt árát leszállítottuk.

Városi üzletünkbe olcsó
díszes lámpák érkeztek.
Motorok raktárról eladó

Tisztelettel

DEBRECZEN SZ. KIR. VÁROS
VILÁGÍTÁSI VÁLLALATA. ::

A tőzsde Magyar korona: 67 1/2. Magánforgalom.

A magánforgalom szilárd alapisirányzat
ellenére szerény keretek között mozgott.
A forgalom gyenge kezek vásárlására szo-
ritkozott. A bankok az üzletben nem vet-
tek részt. A déli órákban berlini hírek be-
érkezése után az irányzat ellanyhult. A
dollár 10—15 pontot veszített. A hangulat
tartózkodó annál is inkább, mivel a ban-
kok irányítása hiányzik.

Zürichi zártkörűsége Berlin 277,50, Hol-
land 186,50, Newyork 517, London 2123,
Paris 4000, Milánó 2270, Brüsszel 3775,
Prága 597, Budapesti 67 1/2, Zagrab 200,
Bukarest —, Varsó 15, Bécs 0'16, Osztrák
bélyegzett 10.

Terményiőzsde.

A mai terményiőzsden a jobb vételkedy
miatt barátságos volt az irányzat. A mal-
mok a vásárlástól tartózkodtak, azonban
állítólagos állami számokra kisebb véte-
lek történtek. Buzában az árak változat-
lanok. Az irányzat tartott — A forgalom

Apró hirdetések.

Pálínka-fő

mosó és cserző üstöket,
mindennemű edényceineze-
seket és javításokat szak-
szerien és jutányosan ké-
szít Bóné Ferencz rézmű-
ves Hatvan-u. 34.

Teljes ellátást

keresek keresztény uri esa-
ládnál ágynemű használat
nélkül. Tárgyalásra meg-
hívót „Főtisztviselő” jel-
gére kiadoba.

Bor

saját termés, hordótételek-
ben és kimérve kapható
Deák Ferencz-u. 13.

Forgács István

indórási
Bádogos-u.

Bélyegzőgyár és vésőintézet

PAULÓ I.
Bathyanyi-utca 22.
Telefon 1385.

meglehetősen közepes volt. Rozsban ki sé
javult a kínálat. Árpa elhanyagolt. A kö-
les körülbelül változatlan, csak a jobb
minőségünél esett az ára 25 ponttal. A
tengeri kedvetlen kezeslet folytán 25 pont-
tal esett. A zab elhanyagolt.

Hivatalos árak: Buza tiszavidéki
2250—2275, fehérmegyei 2240—2260, pest-
megyei 2240—2260, rozs 1475—495, takar-
mány árpa 1675—1725, sörárpa 1800—900
köles 1700—750, zab 1500—550, tengeri
1825—850, repecs 29—30, Korpa 1000—
1050.

Sertésjelentés. Zárt vásári maradvány
266 sertés, érkezett 17, eladatott 18.

Szabadvásári maradvány 1958 sertés.
Eladatott 75, Érkezett semmi.

Árak zsírsertés fiatal nehéz 80—85,
könnyű 75—80.

Dollárt

Simon György

és más idegen
penzt, aranyat
ezüstöt leges-
legdrágábbau
vesz

DEBRECZEN
Kossuth-u. 11.

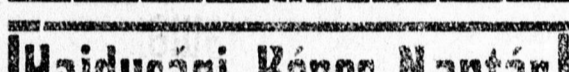

DEBRECZENI KALAPGYÁR

Szell Gergely

Női és férfi kalap megren-
delések és javítások gyorsan
pontosan készíttetnek

Piac-u. 63. sz.

Hajdusági Képes Naptár

December hó 15-én fog megjelenni a
„Hajdusági Képes Naptár”.

A naptár egy szellemi részével, mint más
érdekes tartalmánál fogva értékes ajándéka
lesz mindazon előfizetőknek, akik leg-
alább egy negyedévre előfizetnek a HAJDÚ-
FÖLDRE. A naptárban elhelyezendő hírde-
téseket a HAJDUFÖLD kiadóhivatala veszi fel.

Fehértói temetkezési intézete

DÉGENFELD-TÉR 4. SZÁM (Saját ház.)
Telefon: nappal 11-85, éjjel 10-91

Végez temetéseket helyben és vidéken ju-
tányos árban személyes felügyelet mellett.
:: Exhumál és hullaszállítás vállal! ::
Raktáron: ÉRCZ- és MŰVIRÁGKOSZORUK!

Legfinomabb Francia Parfümök

minden illatban kimérve és üvegezve, Manikür és fésű kazetták,
SZAPPANOK, ARCZKRÉMEK stb.

Telefon 14-80. legolcsóbban szereshetők be Telefon 14-80
Korzó Drogueria Debrecen, Piac-utca 42. sz.

Ipari vállalat

mely biztos megélhetést bizto-
sit, sürgősen eladó. Cim meg-
tudható a kiadóhivatalban. ::

Halál eset alkalmával bárki meggyőződhet a GEBAUER KAROLY ÉS TARSA

legrégiben fennálló temetkezési vállalat elismert legolcsóbb áraitól és lelkiismer-
tes kiszolgálásáról. Közalkalmazottak és menekülteknek nagy árengedmény.
Üzlet: Kossuth-u. 2. (Varo-háza) Telefon nappal 103. Éjjel 60.

Sesztina Lajos vaskereskedése Piac-u 23. Telefon 6.

Rudvasak, vaslemez
Horgon, fedéllemez
Tűzhe-yöntvények :
Karikás kályha : :
SZÉGEK, Huzalok,
Csiszoló* korongok,
Vadászati cikkek,
GAZDASÁGI, HÁZ-
TARTÁSI VASÁRUK

Gazdasági VÁS

TELEFON: 6-20

Bakos István Pat. herdozár világ-
szabalom egyedára-
vas-kereskedésében. sítása.

Hirdetések felvételnek lapunk kiadóhivatalában. :

Üzletszerző

magas jutalék mel-
lett felvetetik. Aján-
latokat a kiadóhiva-
talba kérek „Üzlet-
szerző” jellegére. ::

Aranyért, Ezüstért

budapesti magas árakat fizetek
Kramer Simonffy
utca 17.

Rikkancsok

azonnal felvételnek la-
punk kiadóhivatalában.

A Magyarországi Zsidóságról

A magyarországi zsidók sta-
tisztikája című nagyrészt
0-0 és aktuális mű 0-0
rta: ifj. Wessprémy Kálmán
Ára 24 korona.
Vidékre postán 26 korona.
Kapható lapunk kiadóhi-
vatalában Piac-utca 59.

Dr Flesch-féle Skabiform kenőcs

ujból kapható.
Leghamarabb megszűnőti
VIZSÁGTEG SÉGET
sömört, ótvart, rühességet.
Nem piszkít, szagtalan, nappal is hasz-
náható. 15, 25 és 40 K dobozokban. Be-
dörzsölés utánra való Skatiform-puder 7
K Kén és kátrány-szappan 20 K.
Kapható minden gyógyszerárban
TYUKSZEMET,
börkeményedést, szemlést leghamarabb
eltávolítja Dr Flesch-féle
CANNABIN
1 Dvög 20 K. Kapható minden gyógy-
szertárban, Főraktár: Török József K-T.
Bepupest, VI., Király-utca 12.